

В чому виявляються особливості обробки запитів на доступ до персональних даних у період дії правового режиму воєнного стану?

Для громадянина

Запровадження з 24 лютого 2022 року Указом Президента України на всій території України правового режиму воєнного стану внесло певні юридичні корективи у процедури обробки запитів на доступ до персональних даних, як з боку самих суб'єктів персональних даних, так і органів державної влади, органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання. Це пов'язано не лише з можливістю законодавчого обмеження права на невтручання у приватне і сімейне життя, запроваджене відповідно до п. [3](#) Указу Президента України від 24.02.2022 року № 64/2022, а і через встановлення на період дії вказаного правового режиму спеціального порядку функціонування державних інформаційних ресурсів.

Згідно з п. 3 ч. 2 ст. 8 Закону України «Про захист персональних даних», кожна фізична особа має право на доступ до персональних даних щодо себе.

Це право за своїм змістом пов'язано з іншими правами, якими відповідно до ч. 2 ст. 8 Закону України «Про захист персональних даних» наділені суб'єкти персональних даних, зокрема:

- Знати про джерела збирання, місцезнаходження своїх персональних даних, мету їх обробки, місцезнаходження або місце проживання (перебування) володільця чи розпорядника персональних даних або дати відповідне доручення щодо отримання цієї інформації уповноваженим ним особам, крім випадків, встановлених законом.
- Отримувати інформацію про умови надання доступу до персональних даних, зокрема інформацію про третіх осіб, яким передаються його персональні дані.
- Отримувати не пізніше як за тридцять календарних днів з дня надходження запиту, крім випадків, передбачених законом, відповідь про те, чи обробляються його персональні дані, а також отримувати зміст таких персональних даних.

Основною правовою підставою доступу до персональних даних з боку суб'єктів персональних даних та третіх осіб є запит на доступ до такої інформації.

Загальні умови оформлення та розгляду запитів на доступ до персональних даних, закріплені у ст. [16](#) – [19](#) Закону України «Про захист персональних даних». Якщо зі змісту запиту слідує, що він спрямований на одержання конфіденційної публічної інформації про фізичну особу та адресований розпоряднику публічної інформації, при опрацюванні таких запитів також необхідно керуватися вимогами Закону України «Про доступ до публічної інформації», зокрема ст. [7](#) та [19](#).

Щодо застосування вказаних норм до запитів на доступ до персональних даних, які направляються громадянами України, то слід вказати на окремі рекомендації, якими слід керуватися при оформленні і подачі таких запитів:

- Суб'єкт персональних даних може направляти запит на доступ до власних персональних даних до будь-якого суб'єкта владних повноважень, підприємства, установи чи організації незалежно від форми власності, у якого на думку громадянина можуть перебувати в обробці його персональні дані. Необхідно зазначити, якщо запит направлений до суб'єкта владних повноважень, який змінив територіальну юрисдикцію своєї діяльності, місцезнаходження, вказані обставини не вважаються підставами для відмови у розгляді такого запиту. За наявності персональних даних, які перебувають у володінні суб'єкта владних повноважень, він зобов'язаний надати суб'єкту персональних даних доступ до інформації про себе, за винятком випадків, прямо передбачених законами України;
- Запит може направлятися суб'єктом персональних даних як у простій письмовій, так, і в електронній формі з обов'язковим додержанням вимог, встановлених у ч. 4 ст. 16 Закону України «Про захист персональних даних». Необхідно звернути увагу, суб'єкт персональних даних має право вказати у запиті форму доступу (просту письмову чи електронну) до своїх персональних даних. Якщо така форма не визначена у самому запиті, відповідь на такий запит повинна надаватися у тій самій формі, що і сам запит.

Зважаючи на існування непоодиноких випадків зміни адреси розміщення суб'єктів владних повноважень – володільців персональних даних, зміну їхньої територіальної

юрисдикції, в період дії правового режиму воєнного стану, найбільш ефективною формою направлення запитів на доступ до персональних даних, є саме електронна форма;

- Електронні запити повинні направлятися суб'єктом персональних даних з електронної пошти, яка дозволяє ідентифікувати запитувача та скріплюватися кваліфікованим електронно-цифровим підписом;
- Запит на доступ до персональних даних може направлятися не лише суб'єктам владних повноважень, але і суб'єктам господарювання або іншим особам;
- У разі направлення запиту суб'єктом персональних даних щодо інформації про себе, плата не стягується незалежно від адресата. Дія вказаного правила не поширюється на запити третіх осіб, за направлення і обробку яких володільці/розпорядники персональних даних можуть встановлювати певну плату з урахуванням вимог, передбачених нормами національного законодавства та виходячи з витрат, пов'язаних з обробкою цих запитів;
- Уповноважена посадова особа суб'єкта владних повноважень, суб'єкта господарювання або іншого володільця персональних даних, зобов'язана не пізніше 10 днів з дня надходження запиту на доступ до персональних даних повідомити запитувача проте, чи буде задоволений відповідний запит;
- За загальним правилом строк задоволення запиту на доступ до персональних даних не повинен перевищувати 30 календарних днів. У випадку неможливості надати відповідь на запит протягом вказаного строку, він може бути подовжений, але не більше, ніж до 45 днів загалом. Звертаємо увагу, дія зазначеного правила поширюється лише на запити третіх осіб. Щодо суб'єктів персональних даних, то за загальним правилом, відтермінування розгляду їхніх запитів на доступ до персональних даних не допускається;
- Якщо на території України, де офіційно зареєстрований володільцем персональних даних, якому направлений запит утворено військову адміністрацію, такий запит може бути опрацьований вказаним суб'єктом владних повноважень за умови, що він набув статусу володільця персональних даних, доступ до яких запитується;
- порядок доступу до персональних даних третіх осіб визначається умовами згоди суб'єкта персональних даних на обробку цих даних, наданої володільцю персональних даних, або відповідно до вимог закону. Порядок доступу третіх осіб до персональних даних, які перебувають у володінні розпорядника публічної інформації, визначається [Законом України](#) «Про доступ до публічної інформації».

Якщо третя особа відмовляється взяти на себе зобов'язання щодо забезпечення виконання вимог Закону України «Про захист персональних даних» або неспроможна їх забезпечити, доступ до персональних даних такій особі не може надаватися.

На підставі норми, передбаченої у ч. 1 ст. 18 Закону України «Про захист персональних даних», рішення про відстрочення або відмову у доступі до персональних даних може бути оскаржено до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини або суду.

Звертаємо увагу, скарги про порушення прав суб'єктів персональних даних подаються до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з обов'язковим додержанням вимог, передбачених у ст. 5 Закону України «Про звернення громадян».

На підставі п. 5 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про захист персональних даних», за підсумками перевірки, розгляду звернення, Уповноважений Верховної Ради України має право видавати обов'язкові для виконання вимоги (приписи) про запобігання або усунення порушень законодавства про захист персональних даних, у тому числі щодо зміни, видалення або знищення персональних даних, забезпечення доступу до них, надання чи заборони їх надання третій особі, зупинення або припинення обробки персональних даних.

Такі приписи направляються порушнику у письмовій формі і є обов'язковими до виконання.

У випадку, якщо в діях посадових осіб володільців/розпорядників персональних даних при проведенні перевірки виявлені ознаки порушень, передбачених ст. 188-39, 188-40 Кодексу України про адміністративні правопорушення, уповноважені посадові особи Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини мають право складати протоколи

про адміністративні правопорушення та направляти їх до суду з метою притягнення винних осіб до адміністративної відповідальності.

Звертаємо увагу, кожна особа, чиї права як суб'єкта персональних даних були порушені може безпосередньо звернутися з позовом до суду про їх захист чи поновлення.

Зважаючи на характер порушення, суд може застосувати для поновлення прав суб'єктів персональних даних, передбачений у ст. 5 Цивільного процесуального кодексу України та ст. 5 Кодексу адміністративного судочинства.

Важливо підкреслити, незалежно від органу оскарження, якщо запит зроблено суб'єктом персональних даних щодо даних про себе, обов'язок доведення в суді законності відмови у доступі покладається на володільця персональних даних, до якого подано запит, ч. 2 ст. 18 Закону України «Про захист персональних даних».

Для суб'єктів владних повноважень

Законодавство України при визначенні особливостей доступу до персональних даних у відносинах за участю суб'єктів владних повноважень виходить з двох основних аспектів:

По-перше, хто направляє запит на персональні дані, сам суб'єкт персональних даних, суб'єкт владних повноважень або інша третя особа; по-друге, хто є володільцем персональних даних.

Якщо запитувачем персональних даних є сам суб'єкт персональних даних або третя особа, яка не є суб'єктом владних повноважень, у такому разі уповноваженим посадовим особам органів державної влади та місцевого самоврядування слід керуватися рекомендаціями, наведеними у першій частині цього роз'яснення.

В інших випадках слід виходити з рекомендацій, зазначених далі.

Згідно з ч. 1. Ст. 4 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», на територіях, на яких введено воєнний стан, для забезпечення дії [Конституції](#) та законів України, забезпечення разом із військовим командуванням запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, оборони, цивільного захисту, громадської безпеки і порядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян можуть утворюватися тимчасові державні органи - військові адміністрації.

Відповідно, військові адміністрації, які утворюються на території України згідно із вказаним Законом наділені усіма ознаками суб'єктів владних повноважень. У зв'язку з цим, на такі тимчасові органи державної влади поширюються усі вимоги щодо забезпечення доступу до персональних даних, передбачені законодавством України. Йдеться, зокрема, про випадки, коли на військові адміністрації покладаються обов'язки володільців персональних даних, зокрема, тоді, коли органи місцевого самоврядування, місцеві державні адміністрації, територіальні підрозділи центральних органів виконавчої влади в період дії режиму воєнного стану не можуть виконувати такі обов'язки у сфері обробки запитів на доступ до персональних даних.

Як встановлено у ч. 4 ст. 19 Закону України «Про захист персональних даних» органи державної влади та органи місцевого самоврядування мають право на безперешкодний і безоплатний доступ до персональних даних відповідно до їх повноважень.

Визначаючи умови доступу суб'єктів владних повноважень до персональних даних, вказана норма застосовується у системному зв'язку з положеннями ч. 1 - 5 та 8 ст. 6 Закону України «Про захист персональних даних».

Йдеться, зокрема, про підстави, мету, строки і умови обробки персональних даних, необхідних для здійснення суб'єктами владних повноважень покладених на них обов'язків.

Важливо також наголосити на тому, що на відносини щодо отримання інформації суб'єктами владних повноважень при здійсненні ними своїх функцій не поширюється дія Закону України [«Про доступ до публічної інформації»](#). У зв'язку з цим закладені у ч. 2 ст. 6, ч. 2 ст. 7 та ст. 10 згаданого Закону вимоги до обробки публічної інформації про фізичну особу не застосовуються до суб'єктів владних повноважень.

Відповідно до с. 6 Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», власник системи надає користувачеві відомості про правила і режим роботи системи та забезпечує йому доступ до інформації в системі відповідно до визначеного порядку доступу.

З наведеної норми слідує, що суб'єкт владних повноважень зобов'язаний надавати персональні дані іншим суб'єктам владних повноважень з використання інформаційних систем, реєстрів, суб'єктом яких він виступає, а також розробити та затвердити порядок доступу до такої інформації.

Таким чином, на процедури обробки суб'єктами владних повноважень запитів на доступ до персональних даних впливають зміст та правовий режим інформації, яка запитується, наділення учасників відносин з інформаційного обміну персональними даними статусом суб'єктів інформаційної системи, що використовується.